

Zondag 27 februari 2022

Thema: Het appel van de ware eredienst

Schriftlezing : Romeinen 12: 1 - 8, Psalm 132

[DIA] Het woord eredienst wordt in Nederland ruwweg op drie manieren verstaan. Allereerst is er de traditionele kerkdienst, meestal in hartje centrum. Als je het kerkgebouw binnenloopt valt zowel de preekstoel als het orgel op. Helemaal voorin zie je de liederenborden, met de te zingen Psalmen en Gezangen. Gaandeweg de vorige eeuw kwam er een totaal ander beeld. Nu niet een kerkgebouw in het centrum, eerder een soort theater aan de rand van het industrieterrein. Veel liederen worden staande gezongen met opgeheven armen. Alles ademt beweging en dynamiek. Maar er is ook nog een derde beeld, dat kun je omschrijven met het woord 'niets'. Eigenlijk is er niet eens een beeld, niet negatief, niet positief. Het gaat over onwetendheid. Het is wat wij als predikantsgezin in Den Haag hebben beleefd. Sommige burens hadden werkelijk geen idee wat er in ons kerkgebouw gebeurde. Dan heb je één woord, eredienst, maar drie totaal uiteenlopende beelden. Toch denk ik dat Paulus nog iets heel anders op het oog had in Romeinen 12:

**'Met een beroep op Gods barmhartigheid
vraag ik u om uzelf als een levend, heilig
en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen.
Dat is de ware eredienst.'**

[DIA] Eigenlijk denk ik dat Paulus, met het woord 'eredienst', vooral leunde op Psalm 132. Psalm 132 is een oud pelgrimslied, waar overigens het woord eredienst niet eens genoemd wordt. Toch staat alles in de sfeer van dienstbaarheid, de ware eredienst. De Psalm bestaat uit twee delen, 1 t/m 12 én vers 13 t/m 18. Het eerste deel wordt sterk gekleurd door de herinnering aan de ark Gods. Weet je nog: die ark van het verbond, die kist die symbool stond voor Gods nabijheid? Hoewel de Psalm de lange geschiedenis van de ark niet herhaald, stipt ze wel, als een dierbare herinnering, een paar kernmomenten aan. Het begint met die belofte van David, vers 1 t/m 5:

**'Ik zal mijn ogen
niet overgeven aan de slaap,
voordat ik een plaats vind voor de HEER,
een woning voor de Machtige van Jakob.'**

David en zijn volle, hectische leven wordt in herinnering gebracht. David wil God dienen, waarbij verteld wordt wat belangrijk voor hem is: God, de Heilige, een plaats geven in het midden van het volk. Want dat symboliseert de ark, de ontmoeting met God waar die ark voor staat, moet een plek krijgen, dat is belangrijk. Met zoveel woorden brengt de Psalm je een kostbare herinnering te binnen, dat God een plek hoort te hebben. Want, en dan graaft de Psalm een laagje dieper, want als die plek er is, kan daar iets bijzonders gebeuren. Met zoveel woorden zegt de Psalm: wat eredienst ook is, maar het is in ieder geval een ruimte binnengaan waar je met elkaar iets bijzonders van God verwacht. Dat is eredienst, dé ruimte om te verwachten, de ruimte van de geloofsverwachting.

[DIA] Maar, kan iemand nu denken, waarom moet dat op één specifieke plek worden samengebracht, Gods trouw herinneren kan toch overal? Gods belofte kun je toch overal je te binnen brengen? Jazeker, je kunt overal aan God denken, dat kan op de fiets, dat kan aan de gezinstafel, dat kan in de auto, werkelijk overal. Maar, en dat is van belang, als wij het op onszelf doen, dus ik alleen, dan neigen wij ertoe om de geschiedenis met God te versmallen

tot dat wat ik zie, wat ik kan bedenken en wat ik kan overzien. Met het oog op die versmalling moest ik denken aan de zogenaamd levende standbeelden. Je loopt door een stad en opeens zie je een soort standbeeld. Het ziet er oud, stil, statisch en rustig uit. Iemand loopt er aan voorbij en hij of zij denkt er het zijne van. Zoals dit meisje, ze kijkt, maar ja, wat is het precies? Ik dacht: een mens alleen met zijn gedachten over het geloof is als dat standbeeld. Het leeft, maar het staat ook vaak stil, alleen, roerloos. Versmald tot de eigen kleine wereld. Dat is de diepe crisis van deze corona-tijd, het leven versmald tot de eigen kleine wereld. Maar levende standbeelden worden pas echt leuk, op het moment dat er interactie is. Een knipoog, een gebaar, een verandering van houding. Vaak is dat het moment dat mensen er op af stappen, meestal eerst de kinderen.

[**DIA**] Even terug naar de Psalm. De ‘plaats’ of ‘woning’ waar die Psalm van spreekt, gaat niet alleen over een geografische plek, het gaat om het moment van zien en gezien worden. Dus van ontmoeting. Ik weet nog dat wij met ons gezin in Barcelona liepen en dat één van onze kinderen een standbeeld zag, en dat hij opeens een beweging zag. En onmiddellijk riep hij zijn broer en ons erbij, om te kijken. Dus stilstaan, kijken, elkaar erbij betrekken, en dat werd een gedeelde beleving. Daar op die plek, op dat moment, gebeurde iets memorabels. Je zou kunnen zeggen: midden in de tijd ontstaat er iets wat het onthouden waard is, een soort plek in de tijd. En precies dat kleurt ook het woord plaats of woning, de *makom* van vers 5. Met zoveel woorden zegt de Psalm: hier op deze plek moet je zijn, samen zijn. Eredienst is samen God een verwachtingsvolle plaats geven.

[**DIA**] En daarmee komen we in het tweede deel van Psalm 132 terecht. Gaat het eerste deel over de herinnering aan een kostbaar moment samen, een kostbare plek van ontmoeting, het tweede gaat over het woord ‘avontuur’, het avontuur tussen God en mens, hoor maar:

‘Hier verlang ik te wonen (zegt God).

**Hier zal ik Sion met voedsel zegenen,
de armen brood geven in overvloed.’**

Hier staat dat God er naar verlangt tussen Zijn volk te wonen. Oftwel: God wil daar zijn waar mensen, broeders en zusters elkaar ontmoeten. Ontmoeting, precies dat wat wij deze twee jaar gemist hebben. Natuurlijk was God bij ons. Maar het werkelijke wederzijdse avontuur gebeurt vooral daar waar de gemeente samenkomt. En vervolgens horen we dat God ons met voedsel zal zegenen. Dat wijst allereerst naar de viering van brood en wijn. De maaltijd van de Heer als symbool van de eenheid met Christus. Velen hebben het thuis wel gedaan, maar wat een meerwaarde als je het samen doet in Gods huis. En daarna gaat het in één zucht verder met de armen die brood ontvangen: ‘Hier zal ik de armen brood geven in overvloed.’ Misschien horen we zelf bij de armen, zo kun je het lezen. Maar het is ook mogelijk om het zo te lezen dat wat je eerst zelf ontvangt, later doorgegeven wordt aan de armen. Uit heel de Schrift weten we dat God, met het oog op de armen, anderen daarbij inschakelt. Wie zelf ontvangt, wordt ingeschakeld om het door te geven aan de anderen. Snap je wat er gebeurt? God voedt ons met brood en wijn, maar wij worden op onze beurt ingeschakeld om dat wat wij ontvangen, ook uit te delen. Dat is onze ware eredienst.

[**DIA**] De Bijbelse les over de eredienst, zowel Psalm 132 alsook Romeinen 12, is met zoveel woorden, vooral een ongelooflijk praktische les. In Romeinen 12 schreef Paulus:

**‘Stel uzelf als een levend, heilig
en God welgevallig offer in zijn dienst.’**

Dat is de ware eredienst.'

Ik zie hier, samenvattend, drie praktische lijnen. De eerste praktische stap begint met een aanscherping van ons geheugen. Het verhaal van de ark, vertelt ons wat werkte of niet werkte in de omgang met God. David wilde een plaats voor God bouwen, dat had hij op zijn hart, daar was hij op gericht. Maar het is opvallend dat David eerst en vooral geduld moest oefenen. Hij mocht de bouw voorbereiden, maar zijn zoon, Salomo, zou de bouwer worden. Daar schuilt een praktische geestelijke les in, de les dat onze beloften, verwachtingen en fantasieën, toch eerst en vooral geijkt moeten worden op God zelf. Wij kunnen wel wat willen, maar onze actiedrift moet geijkt worden aan God, zo krijgen we oog voor zorgvuldigheid, voor afstemming, kortom: geduld. Na een tijd van corona zitten we vaak sterk in de eigen gedachten, in de eigen drift. En hoe belangrijk is het dan om juist dan samen af te stemmen op God, om gericht te blijven op Zijn woord en Zijn weg. Dat is de eerste concrete les.

[**DIA**] De tweede praktische les, is de les van de toekomst. Die toekomst komen we zeker in de slotregels van de Psalm tegen:

**¹⁷Hier breng Ik Davids huis tot aanzien,
hier ontsteek Ik een lamp voor mijn gezalfde.**

**¹⁸Zijn vijanden bekleed Ik met schande,
maar op zijn hoofd schittert een kroon.'**

Het gaat over 'hier breng Ik Davids huis tot aanzien' én over 'een schitterende kroon'. De kroon van corona drukte mensen naar beneden, het bracht tweedracht en destructie, daartegenover staat de kroon van de Messias. Zeg maar gerust dat de schitterende kroon van de Messias ons toekomst geeft. Die toekomst ontspringt in het 'hier' van de plaats, dat is het 'hier' van de ontmoeting. Oftewel: door elkaar concreet te ontmoeten, door te komen, krijg je met elkaar oog voor Gods toekomst. Dat is die schitterende kroon Gods.

[**DIA**] En dan is er nog een derde aspect: de naastenliefde. Dat is het derde concrete punt, de liefde voor de naaste. En vergis je niet, naastenliefde bestaat niet eerst en vooral uit grote, ingrijpende daden. Het is wat de filosoof Friedrich Nietzsche schreef: 'Het wezenlijke in hemel en op aarde is, dat er een langdurige gehoorzaamheid in dezelfde richting behoort te zijn. Dat resulteert altijd in iets wat het leven de moeite waard maakt.' Gehoorzaamheid aan het Evangelie vraagt dat we onderweg gaan met de nood van de ander, dat we gehoor geven aan de ander. Het is een langdurige luisteren naar mensen, naar hun verhaal. Het is een steeds opnieuw tijdgeven, aandacht geven, soms geld of goed geven. Maar het is vooral, in en met die ander, de hoop op de Levende Heer wakker houden.

Zodat je samen ziet wat het lied bezingt:

*Dat we Gods licht zien in het duister
als wij samen buigen voor het kruis.
Opdat Zijn heerlijkheid verschijnt
in de wereld, en in ons huis.*